

**TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS**

VOLUME 7 / 2024

LABOR ECONOMICS

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

ilmiy elektron jurnali

**LABOUR ECONOMICS AND
HUMAN CAPITAL**

scientific electronic journal

2025 yil 1-son

Volume 4, Issue 1, 2025

**МЕХНАТ ИҚТISODIYOTI
VA INSON KAPITALI**
ISSN: 3030-3117

LABORECONOMICS.UZ

МЕХНАТ ИҚТISODIYOTI VA INSON KAPITALI

№ 1-2025

**ЭКОНОМИКА ТРУДА И ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ
КАПИТАЛ**

LABOR ECONOMICS AND HUMAN CAPITAL

“Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali” ilmiy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi (OAK) rayosatining 2023-yil 3-iyundagi 328/3-sonli qarori bilan ro‘yxatga olingan.

Muassis: “Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali” ilmiy maktabi.

Tahririyat manzili:

100066, Toshkent shahri, Islom Karimov ko‘chasi, 49 uy

Elektron manzil: ilmiymaktab@gmail.com

Jurnal web-sayti: www.laboreconomics.uz

Bog‘lanish uchun telefonlar:

+998998818698

Tahririyat Kengashi raisi:**(Chairman of the Editorial Board)**

Abduraxmanov Qalandar Xodjayevich, O'zFA akademigi

Tahririyat Kengashi a'zolari:**(Members of the Editorial Board)**

Toshqulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof.
Yusupov Axmadbek Tadjiyevich, i.f.d., prof.
Sharipov Kongratboy Avezimbetovich, t.f.d., prof
Raifkov Kudratilla Mirsagatovich, i.f.d., prof
Xalmuradov Rustam Ibragimovich, i.f.d., prof
Umurzakov Baxodir Xamidovich, i.f.d., prof.
Nazarov Sharofiddin Xakimovich, i.f.d., prof.
Jumayev Nodir Xasiyatovich, i.f.d, prof.
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof.
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof.
Zokirova Nodira Kalandarovna, i.f.d., prof.
Xudoyberdiyev Zayniddin Yavkachevich, i.f.d., prof.
Muxiddinov Erkin Madorbekovich, i.f.f.d., (PhD)
Xolmuxammedov Muhsinjon Murodullayevich, i.f.n., dots.
Amirov Lochinbek Fayzullayevich, i.f.f.d., (PhD), dots.
G'oyipnazarov Sanjar Baxodirovich, i.f.d., (DSc), dots.
Shakarov Zafar Gafarovich, i.f.f.d., (PhD)

Jamoatchilik Kengashi a'zolari:**(Community Council members)**

Bred Bodenxauzen (AQSh)
Jon Ankor (Buyuk Britaniya)
Odegov Yuriy Gennadevich (Rossiya Federasiyasi)
Keynz Miller (AQSh)
Sung Dong Ki (Koreya Respublikasi)
Masato Xivatari (Yaponiya)
Gerxard Feldmayer (Germaniya)
Eko Shri Margianti (Indoneziya)
Ahmed Mohamed Aziz Ismoil (Misr)
Rohana Ngah (Malayziya)
Sharifah Zanniyerah (Malayziya)
Teguh Dartanto (Indoneziya)
Nur Azlinna (Saudiya Arabistoni)
Muhammed Xoliq (Pokiston)
Alisher Dedaxonov (Toshkent)

Mas'ul muxarrir (Editor-in-Chief): G'oyipnazarov Sanjar Baxodirovich

Veb-administrator (Web admin): Musayev Xurshid Sharifjonovich

MUNDARIJA (CONTENTS)**MEHNAT BOZORI VA MEHNAT MUNOSABATLARI**

S.B.G'oyipnazarov	<i>Сунъий интеллектнинг меҳнат бозори ва иш билан бандликка бўлган таъсири</i>	5-16
I.A.Bakiyeva	<i>Барқарор иқтисодий ўсишни таъминлашда меҳнат унумдорлигини ошириш масалалари</i>	17-26
S.P.Qurbonov	<i>Mehnatga haq to'lashning eng kam miqdorining aholi unumli bandligini oshirishdagi ahamiyati</i>	27-36
O.Q.Xatamov T.T.Xalikov	<i>Raqamli texnologiyalar assosida oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarni bandligini ta'minlash mexanizmlarni takomillashtirish.....</i>	37-47
N.R.Saidov	<i>Ish o'rinlari barqarorligini ta'minlash: muammolar va istiqbollar</i>	48-55
F.O'.Masharipov	<i>Малакали кадрлар тайёрлаш мақсадида касбий таълимда халқаро таълим дастурларини жорий этиш</i>	56-70
S.Sh.Matkarimova	<i>Yoshlarga xorijiy tillarni o'qitish orqali mehnat bozorida malakali kadrlar tayyorlash: muammolar va yechimlar</i>	71-80
T.M.Bobojonov	<i>Yashil iqtisodiyotning ahamiyati va bandlik imkoniyatlari</i>	81-94

INSON KAPITALI

Ye.R.Kim	<i>Подходы к оценке состояния человеческого капитала в стране</i>	95-107
-----------------	---	--------

INSON TARAQQIYOTI

B.B.Mardonov J.S.Pardayev	<i>Таълим хизматларининг мохияти, ижтимоий-иқтисодий аҳамияти</i>	108-116
R.Z.Muxammadiyev	<i>Ўзбекистонда давлат тиббий суғуртаси: ютуқ ва камчиликлар</i>	117-126
Y.X.Turdiyeva	<i>Финансовая поддержка государственно-частного партнерства: новый взгляд на дошкольное образование</i>	127-133

KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH

G'.R.Adashov	<i>Роль показателя совокупного дохода в сокращении бедности в Узбекистане</i>	134-141
---------------------	---	---------

MIGRATSIYA

K.M.Habibullayev	<i>Yuqori malakali mutaxassislarga bo'lgan ehtiyojni baholash ko'rsatkichlari</i>	142-155
-------------------------	---	---------

INSON RESURSLARINI BOSHQARISH

O'X.Abdukarimov	<i>Ўзбекистон давлат фуқаролик хизмати тизимида инсон ресурсларини ривожлантириш: миллий тажриба ва замонавий тенденциялар</i>	156-165
------------------------	--	---------

S.S.Abdullayev	<i>Раҳбар ходимларнинг бошқарув фаолияти самарадорлигини баҳолашга бўлган илмий ёндашувлар</i>	166-178
-----------------------	--	---------

M.G'.Abdurazzoqov	<i>Strategik boshqaruvning mazmuni va uning ishlab chiqarish korxonalaridagi ahamiyati</i>	179-186
--------------------------	--	---------

TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH

M.X.Saidova	<i>Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi asosida biznes rivojlanish jarayonlarini statistik va ekonometrik tahlil qilish</i>	187-193
--------------------	---	---------

X.F.To'xtayeva	<i>Analysis of the transformation of employment in the tourist services market of Uzbekistan and the state of its regulation</i>	194-204
-----------------------	--	---------

Sh.S.Qorriyeva	<i>O'zbekistonda yashil moliyalashtirishni rivojlantirishning xorij tajribasi</i>	205-219
-----------------------	---	---------

O.R.Meyliyev K.X.Gofurova	<i>Raqamli transformatsiya bilan yashil moliyalashtirishning uyg'unligi</i>	220-231
--------------------------------------	---	---------

A.N.Kaxorova	<i>Sanoat tarmoqlarining tarkibiy tuzilishini takomillashtirishning nazariy asoslari</i>	232-239
---------------------	--	---------

N.O.Jumaniyazov M.Y.Umarov R.B.Otamurodov	<i>Fundamental issues of modern finance in the context of a green economy</i>	240-247
--	---	---------

M.T.Kurbonbekova Z.A.Xamidova S.B.Xujaxonova	<i>Qoraqolpog'iston Respublikasida milliy turizmni rivojlantirishda hunarmandchilikni o'rni (hunarmandchilikni rivojlantirish misolida)</i>	248-254
---	---	---------

U.U.Raxmatullayev	<i>O'zbekiston mintaqaviy iqtisodiyotida qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirishdagi muammolar</i>	255-264
--------------------------	--	---------

N.Sh.Dexkanova Y.F.Najmiddinov	<i>Sanoat korxonalarida energiya intensivligi va unga ta'sir etuvchi omillar tahlili</i>	265-276
---	--	---------

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

ISSN: 3030-3117

<https://laboreconomics.uz/>

SANOAT TARMOQLARINING TARKIBIY TUZILISHINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Kaxorova Anora Nusratovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
“Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrasida assistenti
e-mail: kahorovaanora1991@gmail.com

DOI: https://doi.org/10.55439/LEHC/vol2_iss1/a165

Annotatsiya. Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning strategik maqsadlariga erishish innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish asosida sanoat tarmoqlari salohiyatidan kompleks foydalanishni hisobga olgan holda rivojlanishning agrar-industrial modelidan industrial-agrar modeliga bosqichma-bosqich o'tishni nazarda tutadi. mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligi. Zamonaviy dunyoda sanoat salohiyatini shakllantirish va undan samarali foydalanish iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning asosiy omili bo'lib xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, "...ichki siyosat mamlakat iqtisodiyotining potentsial tashqi tahdidlardan zaifligini kamaytirishga, barqaror iqtisodiy rivojlanishning samarali mexanizmlari va ichki manbalarini izlash va rivojlantirishga, barqaror iqtisodiy o'sishni, samarali bandlikni, barqaror foydalanishni ta'minlashga qaratilishi kerak.

Kalit so'zlar: sanoat, kapital, mehnat, tovarlar bozori (IS), pul bozori (LM), to'lov balansi, foiz stavkasi, kapital qaytimi, texnologiyalar, kapital jamg'arilishi, jamg'arish darajasi.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СТРУКТУРНОЙ СТРУКТУРЫ ОТРАСЛЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Кахорова Анора Нусратовна

Ташкентский государственный экономический университет,
Ассистент кафедры «Экономическая теория»

Аннотация. Достижение стратегических целей развития народного хозяйства предполагает поэтапный переход от аграрно-промышленной модели развития к индустриально-аграрной модели с учетом комплексного использования потенциала отраслей промышленности на основе широкого внедрения инновационных технологий. технологии. конкурентоспособность экономики страны. В современном мире формирование промышленного потенциала и его эффективное использование служат основным фактором обеспечения экономической безопасности. При этом «...внутренняя политика должна быть ориентирована на снижение уязвимости экономики страны к потенциальным внешним угрозам, поиск и развитие эффективных механизмов и внутренних источников устойчивого экономического развития, обеспечение устойчивого экономического роста, эффективной занятости и устойчивое использование.

Ключевые слова: промышленность, капитал, труд, товарный рынок (ИС), денежный рынок (LM), платежный баланс, процентная ставка, доходность капитала, технологии, накопление капитала, норма накопления.

THEORETICAL BASIS OF IMPROVING THE STRUCTURAL STRUCTURE OF INDUSTRIAL INDUSTRIES

Kakhorova Anora Nusratovna

Tashkent State University of Economics,
Assistant, Department of “Economic Theory”

Abstract. Achieving the strategic goals of national economic development implies a step-by-step transition from the agrarian-industrial model of development to the industrial-agrarian model, taking into account the comprehensive use of the potential of industrial sectors based on the wide introduction of innovative technologies. competitiveness of the country's economy. In the modern world, the formation of industrial potential and its effective use serve as the main factor of ensuring economic security. At the same time, "...domestic policy should be focused on reducing the vulnerability of the country's economy to potential external threats, searching for and developing effective mechanisms and internal sources of sustainable economic development, ensuring sustainable economic growth, effective employment, and sustainable use.

Keywords: industry, capital, labor, goods market (IS), money market (LM), balance of payments, interest rate, return on capital, technology, capital accumulation, savings rate.

Kirish

O'zbekistonning sanoati milliy iqtisodiyotning muhim ustunlaridan biri bo'lib, mamlakatning barqaror iqtisodiy o'sishida katta rol o'ynamoqda. Mamlakatda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli iqtisodiy islohotlar sanoat sektorining rivojlanishini jadallashtirishga xizmat qilmoqda.

Sanoatda o'sish sur'atlari ko'p jihatdan texnologik taraqqiyot, innovatsiyalar va yangi bozorlarga chiqish bilan bog'liq. 2023–2024 yillarda sanoatning o'sishi asosan:

- Yuqori texnologiyalar va raqamli yechimlar bilan bog'liq. Sun'iy intellekt, avtomatlashtirish, 3D bosib chiqarish kabi texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonlarida inqilob qilmoqda.

- Yashil energiya (barqaror va qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish) sanoat o'sishini muhim rag'batlantiruvchi omillardan biri bo'ldi. Korxonalar ekologik toza yechimlarga investitsiya qilmoqda.

- Xitoy, Hindiston va Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlari sanoatida yuqori o'sish kuzatilmoqda, chunki bu hududlar arzon ishchi kuchi va texnologik infratuzilmaning rivojlanishi bilan raqobatbardosh bo'lib kelmoqda.

Barqaror iqtisodiy o'sish atrof-muhit himoyasi, ijtimoiy tenglik va iqtisodiy samaradorlik kabi turli omillarni o'zida aks ettirib, o'rta va uzoq muddatli istiqbolda ijobiy iqtisodiy rivojlanishga erishish hisoblanadi. Doimiy texnologik rivojlanish jarayonlari bozorda o'z o'rnini saqlab turishni maqsadidagi

iqtisodiyotlar, korxonalar va iqtisodiy jarayon ishtirokchilaridan mazkur sharoitlarga moslashuvni va yangi texnologiyalarni o'zlashtirishni talab etadi. Ishlab chiqarishdagi miqdoriy va sifat o'zgarishlar natijasida yuzaga keladigan yuqori raqobat sababli, hukumat vakillari - milliy iqtisodiyotni, biznes vakillari esa o'z ishlab chiqarish faoliyatlarini rivojlantirishga katta e'tibor qaratishlari lozim. Hozirda buyumlar interneti, katta hajmdagi ma'lumotlar, bulutli hisoblash kabi bir qator ilg'or texnologiyalar yaratilgan bo'lib, ular iqtisodiyotning turli sohalaridagi faoliyatni yaxshilash va yuqori samaradorlikka erishishga xizmat qiladi. Ushbu texnologiyalar “Sanoat-4.0” yoki “To'rtinchi Sanoat Inqilobi” konsepsiyasining bir qismi hisoblanadi [1]. Sanoat-4.0 - sanoat inqilobining yangi davri hisoblanib, ishlab chiqarish jarayonlari, inson va texnologiyalar, shu bilan birgalikda ta'minotchilar, ishlab chiqaruvchilar va xaridorlar o'rtasidagi munosabatlarni keyingi bosqichga olib chiqmoqda. Sanoat-4.0 ning ajralmas qismi bo'lgan buyumlar internet, bulutli hisoblash, sun'iy intellekt va katta hajmdagi ma'lumotlar hamda ularning biznes jarayonlariga integratsiya qilinishi sanoat tarmoqlarini nafaqat operatsion jihatdan, balki iqtisodiy va atrof-muhit nuqtai nazardan ham yaxshilanishiga olib keladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6-iyuldagi PF-165-sonli farmoni bilan tasdiqlangan 2022-2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining sanoatni innovatsion rivoltantirish strategiyasida belgilangan asosiy yo'nalishlar doirasida amalga oshiriladigan chora-tadbirlar doirasida ham hududlarda sanoat ishlab chiqarishini rivojlantirish masalalari alohida ahamiyatga ega. Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning strategik maqsadlariga erishish innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish asosida sanoat tarmoqlari salohiyatidan kompleks foydalanishni hisobga olgan holda rivojlanishning agrar-industrial modelidan industrial-agrar modeliga bosqichma-bosqich o'tishni nazarda tutadi. mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligi. Zamonaviy dunyoda sanoat salohiyatini shakllantirish va undan samarali foydalanish iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning asosiy omili bo'lib xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, “...ichki siyosat mamlakat iqtisodiyotining potentsial tashqi tahdidlardan zaifligini kamaytirishga, barqaror iqtisodiy rivojlanishning samarali mexanizmlari va ichki manbalarini izlash va rivojlantirishga, barqaror iqtisodiy o'sishni, samarali bandlikni, barqaror foydalanishni ta'minlashga qaratilishi kerak.

Milliy iqtisodiyotning raqobatdosh ustunliklarini shakllantirish uning tarkibiy elementlarini tizimli tahlil qilishni taqozo etadi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, yalpi ichki mahsulotni yaratishdagi ishtirokiga qarab, moddiy ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohasi ajralib turadi. Olimlar "sfera", "sanoat", "sektor" tushunchalarini o'rganadilar. Moddiy ishlab chiqarishga quyidagilar kiradi: sanoat; qishloq va o'rmon xo'jaligi; yuk tashish; qurilish; axborot, aloqa va hisoblash xizmatlari va boshqalar. Shu bilan birga, rivojlanishning sanoat

modelida asosiy ahamiyat sanoatga beriladi. Sanoat milliy iqtisodiyotning eng muhim tarmog'i bo'lib, jamiyat ishlab chiqaruvchi kuchlarining rivojlanish darajasiga hal qiluvchi ta'sir ko'rsatadi.

Beqaror makroiqtisodiy sharoitlarda sanoatning o'sish sur'atlarini oshirish, modernizatsiya qilish bo'yicha belgilangan maqsadlarga erishish va rivojlanishning innovatsion yo'lga o'tish bevosita hudud iqtisodiyotining sanoat sektori holatiga bog'liq. Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash va o'zini-o'zi ta'minlashga e'tibor qaratish zarurati hududlarning tabiiy resurs salohiyatidan samarali foydalanishni hisobga olgan holda boshqaruv va sanoatni rivojlantirishning prinsipial yangi mexanizmlarini yaratishni nazarda tutadi. Boshqacha aytganda, milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi viloyat iqtisodiyotini samarali boshqarish bilan shartlanadi.

Shu munosabat bilan M.A. Soldak ta'kidlaydiki, “Mamlakat iqtisodiyotining muhim xususiyati uning hududiy tuzilishi bo'lib, u ishlab chiqaruvchi kuchlarning davlat hududi bo'ylab taqsimlanishining turli tomonlarini ochib beradi. Hududlar yagona iqtisodiy makon doirasida faoliyat yuritadi, uning zaruriy sharti umumiy qonunchilik, pul tizimi va bojxona hududining birligi, energetika, transport va kommunikatsiya tizimlarining ishlashi hisoblanadi. Shu bilan birga, har bir hududning o'ziga xos ichki iqtisodiy maydoni va tashqi bilan aloqasi bor”. Shu bilan birga, “inson va tabiiy kapitaldan oqilona foydalanish, shuningdek, milliy iqtisodiyotning samaradorligini, diversifikatsiyasini va raqobatbardoshligini oshirish yo'nalishida institutsional rivojlanish salohiyatini mustahkamlash kelajakdagi rivojlanishni sanoatlashtirishni belgilab beradi. Sanoat-4.0 davrining iqtisodiy o'sishga ta'sirini baholash, sanoat korxonalarini va milliy iqtisodiyot transformatsiya jarayonlarida yuzaga keladigan murakkabliklar hamda imkoniyatlarini tadqiq qilish maqsadida ushbu tadqiqot ishida ilmiy abstraksiya, induksiya va deduksiya, tizimli va qiyosiy tahlil, ekspert baholash va iqtisodiy-statistik usullardan foydalanilgan.

Shu bilan birgalikda, mavzuni yanada batafsil yoritish maqsadida xorijiy va mahalliy adabiyotlar hamda xalqaro tashkilotlarning sharhlari tadqiq etilgan. Sanoat-4.0 korxonalarining samaradorligi va raqobatbardoshligini oshirish maqsadida turli raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayoniga integratsiyalashuvi bilan tavsiflanadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Maqolada tizimli tahlil, statistik-iqtisodiy va ilmiy abstraksiya, qiyosiy va tarkibiy tahlil hamda qator boshqa usullardan foydalanildi.

Tahlil va natijalar

Statistika agentligi ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilning yanvar-iyun oylari yakunlariga ko'ra, sanoat tarmog'i qo'shilgan qiymatida 7,8 % ga o'sish kuzatilgan. Ushbu tarmoqdagi ijobiy dinamika, asosan: tog'-kon sanoati va ochiq

konlarni ishlash tarmog‘ining qo‘shilgan qiymati – 0,5 % ga; ishlab chiqaradigan (qayta ishlash) sanoat – 9,4 % ga;

elektr, gaz, bug‘ bilan ta‘minlash va havoni konditsiyalash tarmog‘i – 4,3 % ga;

suv bilan ta‘minlash, kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig‘ish va utilizatsiya qilish tarmog‘i – 0,3 % ga ijobiy o‘shishi hisobiga ta‘minlandi.

O‘zbekistonda 2023-yilning yanvar-may oylarida sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish o‘tgan yilning shu davriga nisbatan real ko‘rsatgichlarda 5,7 foizga o‘tdi. Taqqoslash uchun, 2022-yilning mos davrida sanoatda 6 foizlik o‘shish qayd etilgan edi. 2023-yilning yanvar-may oylarida qurilish sektori 4,7 foizga o‘tdi hamda 2022-yilgi 3,2 foizlik o‘shish bilan taqqoslaganda qurilish sohasida o‘shish sezilarli darajada tezlashdi. O‘zbekistonda chakana savdo hajmining o‘shish surati 2022-yilning yanvar-may oylarida qayd etilgan 10,1 foizga nisbatan biroz sekinlashib joriy yilda 7,2 foizni tashkil etdi. 2023-yilning yanvar-may oylarida O‘zbekistonda bozor xizmatlari hajmi 12,6 foizga o‘sganligi kuzatildi.

1-jadval

2024-yil yanvar-iyunoylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha sanoat mahsulotini ishlab chiqarish

Iqtisodiy faoliyatning alohida turlari bo‘yicha sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi	<i>mlrd. so‘m</i>	<i>fizik hajm indeksi (o‘shish sur‘ati, % da)</i>
Tog‘ - kon sanoati va ochiq konlarni ishlash (ulardan:)	8 020,5	112,6
Metall rudalarini qazib olish	7 792,1	111,7
Boshqa turdagi tog‘-kon sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish	228,4	148,1
Qayta ishlash sanoati (undan)	51 249,1	109,7
Oziq - ovqat mahsulotlari, ichimliklar tamaki mahsulotlari ishlab chiqarish	1 713,5	106,7
To‘qimachilik mahsulotlari, kiyimlar, teri va unga tegishli mahsulotlar ishlab chiqarish	2 053,2	114,3
Yog‘och va po‘kak buyumlar, pohlol va to‘qish uchun materiallardan buyumlari, qog‘oz va qog‘oz mahsulotlari, mebellar ishlab chiqarish	132,0	116,3
Elektr, gaz, bug‘ bilan ta‘minlash va havoni konditsiyalash	4 130,2	97,5
Suv bilan ta‘minlash; kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig‘ish va utilizatsiya qilish	33,2	70,9

Manba: <http://stat.uz>. ma‘lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlandi.

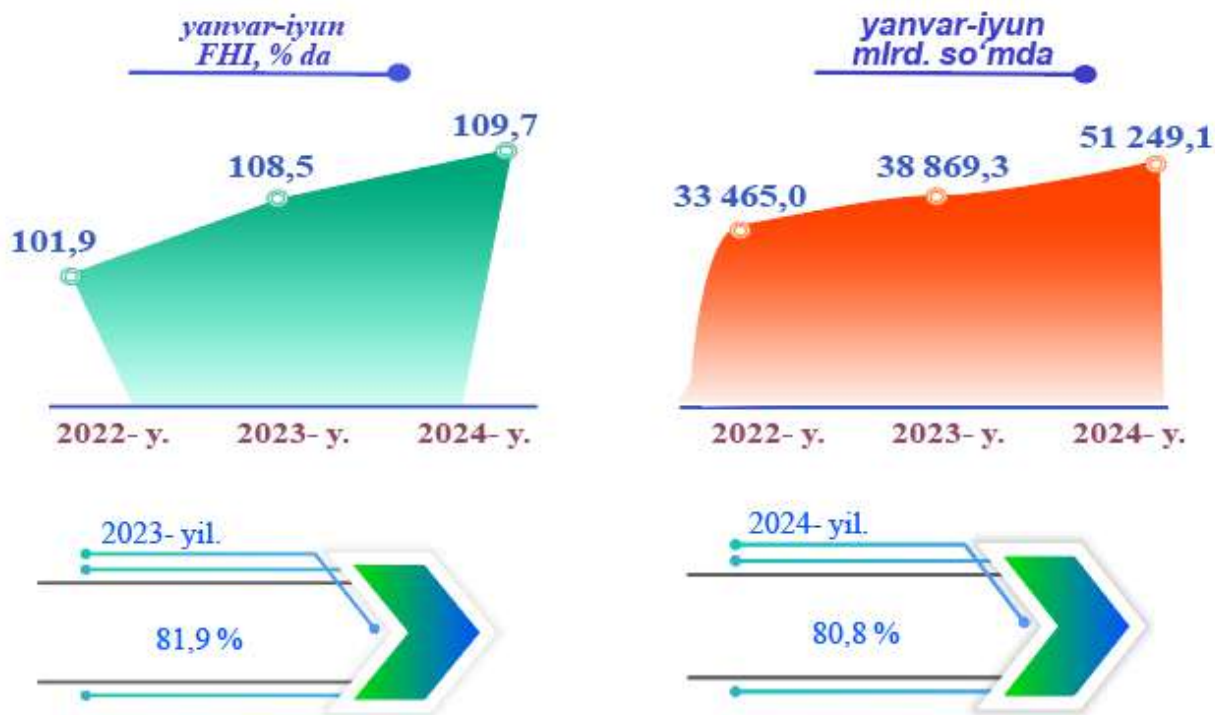
Sanoat ishlab chiqarishi tarkibida eng katta ulush ishlab chiqaradigan sanoat hissasiga to‘g‘ri kelib, 51 249,1 mlrd. so‘mni, jami sanoat ishlab chiqarishidagi ulushi 80,8 % ni tashkil etdi.

Jami sanoat ishlab chiqarish fizik hajmi o‘shining asosiy omili bo‘lib, tog‘-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash sanoatida - 12,6 foizga, ishlab chiqaradigan (qayta ishlash) sanoatda - 9,7 foizga o‘shishi kuzatildi.

Shuningdek, elektr, gaz, bug‘ bilan ta‘minlash va havoni konditsiyalashda - 2,5 foizga hamda suv bilan ta‘minlash, kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig‘ish va utilitatsiya qilish sanoatida - 29,1 foizga pasayishi kuzatildi.

Tog‘-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash – tabiatda qattiq jinslar shaklida uchraydigan (ko‘mir, ruda), suyuq holatda uchraydigan (neft) yoki gazsimon holatda uchraydigan (tabiiy gaz) foydali qazilmalarni qazib olishni o‘z ichiga oladi.

Tog‘-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash sanoati korxonalarini tomonidan 2024- yilning yanvar-iyun oylarida ishlab chiqarilgan mahsulotlar hajmi 8 020,5 mlrd so‘m yoki jami ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari hajmidagi ulushi 12,6 % ga to‘g‘ri keldi.

1-rasm. Ishlab chiqaradigan sanoat

Manba: <http://stat.uz>.

Ishlab chiqaradigan sanoat – bu tarmoq yangi mahsulot chiqarish maqsadida modda yoki komponentlarni, materiallarni, garchi ishlab chiqarishning ma‘lum turi uchun birdan – bir to‘liq me‘zon hisoblanmasa ham, fizik yoki kimyoviy qayta ishlashni o‘z ichiga oladi.

2024- yilning yanvar-iyun oylarida ishlab chiqaradigan sanoat korxonalarini tomonidan ishlab chiqarilgan mahsulotlar hajmi 51 249,1 mlrd. soʻmni yoki jami sanoat mahsulotlarining 80,8 % ni tashkil etdi.

Oʻtgan yilning mos davri bilan solishtirganda ishlab chiqaradigan sanoat tarkibida yuqori texnologiyali tarmoqning ulushi 0,4 % ni (2023- yilning yanvar-iyun oylarida – 0,1 %), oʻrta-yuqori texnologiyali – 9,0 % (10,2 %), oʻrta-quyi texnologiyali – 82,9 % (82,3 %) va quyi texnologiyalisi – 7,7 % (7,4 %)ni tashkil etdi.

Xulosa

Yuqoridagilardan xulosa qiladigan boʻlsak, Oʻzbekiston davlat mustaqilligiga erishganidan keyin Sanoatda tub islohotlar amalga oshirildi, koʻpgina tarmoqdardagi Sanoat korxonalarini davlat tasarrufidan chiqarildi va xususiylashtirilib, davlataksiyadorlik, korporativ, jamoa, xususiy va boshqa tashkiliyhuquqiy mulk shakllariga aylantirildi. Respublika iqtisodiyotida muhim oʻrinda turadigan Sanoat tarmoklarida tuzilmaviy qayta tarkiblash amalga oshirildi, koʻplab kichik va oʻrta korxonalar tashkil topdi. Chet el kapitali bilan hamkorlikda koʻpgina Sanoat tarmoklarida qoʻshma korxonalar tashkil etildi (Sanoat tarmoqlariga, ayniqsa, mahalliy xom ashyoni qayta ishlaydigan tarmoqlarga chet el investitsiyalarini jalb etish faol davom etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati

1.Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6-iyuldagi PF-165-sonli "2022-2026-illarda O'zbekiston Respublikasining innovation rivojlanish strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. <https://x.uz/uz/docs/6102462>

2. Oʻzbekiston Respublikasi Davlat Statistika qoʻmitasi. Yillik statistik toʻplam,2024 yil.

3. SH.SH. Shodmonov, .U.V Gʻofurov Iqtisodiy nazariya. Maʼruzalar matni.-T:“Fan va texnologiya” nashr-2018.

4. A.SH. Bekmurodov, U.V. Gʻofurov Oʻzbekistonda iqtisodiyotni liberallashtirish va modernizatsiyalash: natijalar va ustivor yoʻnalishlar: oʻquv qoʻllanma. – T:TDIU-2007.

5. Vaxobov A.V. Uzbekiston iqtisodiyotini modernizatsiyalash tarkibiy uzgarishlarni amalga oshirish-barkaror iqtisodiy oʻsish omili sifatida. Uzbekiston iqtisodiyotining barkarorligi va mutanosibliigi. konferensiya materiallari. -T.: 2009 y. Sentyabr. -B.6.

6. Vaxabov A.V., Baxtiyorov B.B. Jaxonda rakamli iqtisodietii "Rakamli iqtisodiyotni shakllantirishning xorij taxribasidan samarali foydalanii ullari? mavzusidagi xalkaro onlayn ilmiy- amaliy konferensiya materialari. -T: TMI. 2020 y. -B.16.

7. Shukurov J.S. Uzbekiston respublikasida rakamli iqtisodiyot va elektron xukumat tizimini rivojlantirish istikbollari. Rakamli iqtisodiyotni

shakllantirishdagi zamonaviy trendlar: tajriba, muammo va istikbollar: Respublika onlayn ilmiy-amaliy anjumani maBruza tezislari tuplami. -T.: TDIU, 2020. -B.53.

8. Ziyayev T.M. Tarmoq va korxonalar iqtisodiyoti. – T: TDIU 2007

9. <http://parliament.gov.uz/uz/events/committee/23612/>.

10. <http://stat.uz>.

11. <https://kun.uz/uz/55904832>

12. https://strategy.uz/index.php?category=liberalizatsiya_ekonomika&lang=uz

13. <https://kun.uz/uz/news/2022/05/20/ozbekiston-iqtisodiyotini-rivojlantirish-uchun-nimalar-qilish-kerak-jahon-banki-ekspertlari-tavsiyalari>

Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali

+998 71 239 28 13

Tashkent, Uzbekistan

ilmiymaktab@gmail.com

www.laboreconomics.uz